

Redactie : Bob Entrop Dierenselaan 89 Den Haag Tel. 320975

===== WE PAKKEN DE ZAAK AAN =====

De zee-aquatiek in betere banen naar een hoger plan

EIGEN WAARNEMINGEN EN EXPERIMENT

Een vereniging is een verzamelpunt van mensen met een zelfde interessegebied. In ons geval dus het zee-aquarium. Draagt een vereniging een plaatselijk karakter, dan ontmoeten de leden elkaar bv. maandelijks en kunnen dan mondeling van gedachten wisselen en van elkanders ervaringen profiteren. In ons geval is dit veel moeilijker; wij spreken elkaar niet regelmatig. Toch zouden ook wij heel veel van elkaar kunnen leren, indien wij de resultaten van onze waarnemingen en experimenten maar via "de Kor" aan de andere liefhebbers bekend maken.

In de eerste plaats wilde ik dan ook een dringende oproep plaatsen om interessante waarnemingen in de aquaria of in het veld gedaan aan de redactie door te geven. Deze zal de binnengekomen waarnemingen tot artikelen verwerken, eventueel met aanvullend commentaar, dat uit soortgelijke gegevens van anderen verkregen werd.

Ja, ik weet het, het kost wat moeite en tijd om per brief Uw waarnemingen "den volke kond te doen", maar wij moeten het toch van veel gegevens hebben.

Laten wij niet zeggen dat er niets bijzonders te melden valt, want het congres heeft anders geleerd. Toen wist men elkaar honderd uit te ver tellen over wat men al zo met dieren en wieren in de bakken had meege maakt. Stelt U zich nu eens voor dat iedere B.M.-er nu eens 1 aardig voorval per maand aan de redactie toestuurd! De Kor zou te klein zijn maar darentegen propvol staan met wetenswaardigheden over de boeiendste zijde van onze liefhebberij: de biologie van de zeedieren.

Het behoeven geen opstellen te worden in sprankelend proza. Neen liever zelfs streng zakelijk. Wat er dan alzo in zo'n "rapport" komt te staan? Wel; naam van het dier, geslacht, afmeting, herkomst, hoe lang in het aquarium, beschrijving van het aquarium, medebewoners, temperatuur zoutgehalte, de waarneming zelf (deze natuurlijk zo duidelijk mogelijk) oorzaak, gevolg, conclusie. De laatste 3 zeer voorzichtig behandelen !! Overzichtelijk voor Uzelf en voor ons is het om voor iedere waarneming een apart velletje te nemen en ook liefst niet op het zelfde papier als de meestal begeleidende brief.

De waarnemingen behoeven niet splinternieuw zijn; put U gerust eens uit Uw oude waarnemingenboeken. Heeft U nog nooit Uw waarnemingen vastgelegd??? Maak er dan nu meteen een begin mee!! Het kost weer wat tijd maar welke liefhebberij kost dat niet? Het is echter geenszins verloren tijd, want wanneer U enige tijd bezig bent daarmee, zult U eens zien hoe veel aardige wetenswaardigheden U van een bepaald dier al verzameld heeft. Wie zijn natuurdagboeken nog kan completeren met foto's of tekeningen (de laatste behoeven niet veel te kosten) heeft een archief waar hij trots op kan zijn.

De volgende keer borduren we er nog wat op door !!

Bob Entrop

En buitenkansje voor B.M.-ers !

De heer M. Konings-lid van Werkgroep den Haag heeft beslag weten te leggen op een aantal exemplaren van het bekende Verkade's album "Zee-water-aquarium en Terrarium" door A.F.J. Portielje. Dit album moet iedere zee-aquarianer in zijn bezit hebben. Dat kan nu, mits men er vlug bij is, want de voorraad is niet onuitputtelijk. Bestellingen via de redactie: Bob Entrop Dierenselaan 89 per postwissel. De prijs bedraagt slechts F.3.- plus F.0,30 porto en verpakking.

IETS OVER HET VELDWERK

Er zijn zo enkele punten het veldwerk betreffende, die me in het hoofd zitten, maar die onderling geen nauwe samenhang hebben. Wanneer ik ze dus ga spuien krijgt U een tutti-frutti-veldwerk. Zo van alles wat. Allereerst de animo voor het veldwerk en de excursies, zoals o.m. de werkgroep den Haag deze sinds het Congres regelmatig organiseert. Deze is maar middelmatig. Ik zie die "inlanders" al verwijtend kijken ! Zondags houdt men een fijne excursie, waarbij vaak met eigen net gekord wordt, waarbij men golfbrekers onder de loupe neemt of waarbij men speurend langs de vloedlijn trekt. En dan is het steeds het zelfde ploegje dat op komt dagen. Waarom komt men niet allen?? Is 's morgens te vroeg? Geneert men zich er voor om met een pot of bus langs de weg te fietsen? Meent men dat veldwerk overbodige luxe is? Bestelt men zijn dieren liever in den Helder, dan zelf onderzoekstochten te houden? Het antwoord zal ik schuldig blijven, maar toch zie ik met spanning de winter tegemoet, wanneer er een felle N. Ooster blaast. Dan is het bed dubbel warm en kost het dubbel zoveel enthousiasme om je rugzak op te zwaaien en langs het strand te gaan "juten". Gien we dan helemaal niemand meer of komen we dan juist allemaal? De vaste kern weet nu al wel hoe gezellig, leerzaam en nuttig de excursies zijn. Was deze ontboezeming een beetje in minjur? Het volgende maakt de zaak al weer goed.

Verleden week trok ik gewapend met pot, net en vrouw naar de havenhoofden. Niet alleen om van een heerlijke zomeravond te genieten-we hadden er juist weer één-maar om ook weer even fijn te kunnen "grasduinen" tussen de bevierde rotsblokken. En kijk nog meer B.M.-ers waren met het zelfde doel opkomen zetten. Dat is fijn: zelfstandig veldwerk en... met resultaat: Sagartia's. jonge 4- en 5 Dradige Meunen (Motella cimbria en Motella mustela), Jonge Zeegrondels (Gobius minutus), Steurkrabben (Palaemon elegans) waaronder vele vrouwelijke exemplaren met eieren, Eieren van de Pijlinktvis (Lodigo forbesi) enz. enz. Onnodig te zeggen dat zulke avonden fijn besteed zijn. Maar genoeg over excursies en zelfstandig veldwerk. Punt twee is een kleine tip. Wanneer we dieren gaan verzamelen op de golfbrekers en we voor de vangsten een flinke pot of bus meenemen, wil het nog wel eens voorkomen dat we allerlei klein goed als vlokreeften, jonge krabben ed. bemachtigen. In de grote pot raken we deze peuters gemakkelijk tussen zand en schelpengruis kwijt. Dit is jammer, vooral wanneer we ze in een speciaal bakje eens wat nauwkeuriger hadden willen bekijken. Beter is het om voor dit doel wat kleine potjes of grote aspirine buizen mee te nemen. Nu we het toch over uitrustingsstukken hebben even de aandacht gevestigd op kleding en schoeisel. Wie het veldwerk voor 100 % goed wil doen trekke kleding aan, die tegen een stootje kan en tevens genoeg bewegingsvrijheid overlaat. Lange regenjassen zijn bv. voor golfbrekeronderzoek erg lastig.

Bij het bukken hangt de onderrand al heel gauw in het water en geeft dit thuis natuurlijk genoeg. Handiger zijn windjacks, anoraks, jekkers of oliepakken.

Matte voeten halen is geen pretje. Maar hoe gauw glij je niet uit en schiet je voet in een plas. Een paar rubberlaarzen, en klaar ben je, want vooral 's winters is het niet leuk om drijfmatte voeten te halen. Een hamer en een kleine kouwbijtel vormen het gereedschap om de met wier begroeide stenen los te hakken. Om deze wierstenen te vervoeren rollen we ze stuk voor stuk in oude couranten. Een stevige rugzak of zijtas om alles in mee te dragen is vrijwel onontbeerlijk. De riem van de zijtas moet liefst gemakkelijk in te korten zijn, zodat je de tas heel kort om de hals op de borst kunt hangen. Beide handen blijven dan vrij voor het werk.

Wanneer er een "hele-dag-tocht" op het programma staat, zorgen de keukenprinsessen voor voldoende mondvoorraad, maar zelf nemen we een handig klein notitieboekje mee, waarin de vondsten nauwkeurig opgetekend worden. Vooral bij vloedlijpexcursies is het van belang te noteren op welke hoogte van de kust de vondst gedaan is. Voor plaatsbepaling maken we meestal gebruik van de nummers van de strandpalen. Denk niet dat U de juiste vindplaatsen wel onthoudt, vooral niet wanneer er veel belangrijke vondsten gedaan worden.

Ik neem aan dat voor de beginners dit veldwerk nog een beetje onwennig is. Voor de oude rotten, die jaar in jaar uit langs het strand zwerven, is het gesneden koek, maar moesten zij "in het verre verleden" ook niet op het paard geholpen worden?

Maar in koor zullen de oude rotten roepen: "PLEEG VELDWERK ! ! !

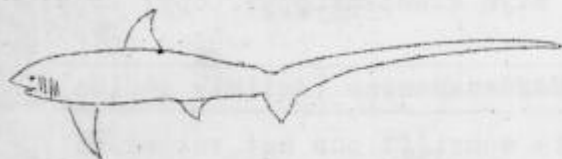
Bob Entrop.

Voor de Contactlieden van de Werkgroepen

Heeft U er al aan gedacht dat over anderhalve maand het winter- of laten we zeggen het herfstprogramma al weer voor de deur staat? Heeft U al een goede serie lezingen, demonstratieavonden, excursies ed. voorbereid? Wacht er niet te lang mee, maar verras Uw leden op gezellige en leerzame avonden. Vertel ons ook Uw plannen, dan blijven wij op de hoogte. Zit U met de handen in het haar, vraag dan hulp en advies. Wij zijn er voor!

DE VOSHAAI (*Alopias vulpes*. Gmel.)

Een zeer belangrijke vangst !

Op 24 Juli j.l. werd ter hoogte van Zandvoort door de Schev. 112 een Voshaai gevangen. Dit is het derde exemplaar dat tot nu toe in de netten verstrikt werd. Het was nog een jong exemplaar, maar toch bedroeg de afmeting reeds 1.27 m.

Het beestje is in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden in verzekerde bewaring gesteld. We hebben getracht in "de Kor" een simpele afbeelding te geven, ontleend aan het boek Pisces door Dr. H.C. Redeke (Afl. X v.d. Fauna van Nederland).

Wat aan de Voshaai direct opvalt is de lange staartvin, die langer is dan de rest van het lichaam en waarmee volgens de vissers de voshaai op het water kan slaan, waardoor hij de vis opdrijft.

Zijn voedsel bestaat uit haring, sardien en makreel, dus hoogzwemmen-
 je (pelagische) vissen. Hij kan tot 5 m groot worden en dan doet hij
 zijn familie eer aan, want samen met de Neushaai (*Isurus cornubicus*)
 en de Reuzenhaai (*Cetorhinus maximus*) behoort de Voshaai tot de Reu-
 zenhaaien (*Isuridae*). Redeke vermeldt dat het eerste exemplaar gevangen
 werd door haringtrekkers van het Nieuwe Diep in '29 en waarvan de leng-
 te 3.80m bedroeg (De staart was 2 m.) De tweede werd bij West Kapelle ge-
 vist in de zomer van '49 - bijna 2 m- en bevindt zich thans in het
 Zool. Station te Den Helder.

I ziet wel dat het een zeldzaam beestje is en daarbij helaas "iets" te
 groot voor onze aquaria.

B.E.

Strandwandelaars ! Hier zijn de hoogwatertijden voor Rotterdam.

5 Aug.as. 6.19 uur en 18.17 uur	Den Helder ong. 3 uur later
12 Aug.as. 11.10 uur en 23.35 uur	IJmuiden ong. 1 uur vroeger
19 Aug.as. 6.11 uur en 18.13 uur	Scheveningen 1½ uur vroeger
26 Aug.as. 11.19 uur en 23.44 uur	H.v. Holland 1.45 uur vroeger
	Delfzijl ong. 7¼ uur later

Van 5-8 uur later is het dus laag water.

MIDDELLANDSE ZEE-DIEREN

Wanneer de voortekenen niet bedriegen en de kans hierop is zeer gering-
 zal ik in staat zijn binnen zeer korten tijd onze leden van prachtige
 Middellandse Zee-dieren te voorzien. Wat er precies te verwachten is en
 wat de prijs van de verschillende dieren zal bedragen is nu nog niet te
 zeggen. De beloften stellen ons wel iets bijzonders in het vooruitzicht!
 Langezien ik deze dieren in voorraad zal houden, kunnen de leden dus die-
 ren ontvangen, die reeds aan een leven in een aquarium gewend zijn.
 Nadere bijzonderheden bekend zijn - hopenlijk reeds in de volgende
 "Kor" - kunnen we verder spijkers met koppen slaan. In afwachting dus.

Bob Entrop.

ONTBOEZEMING VAN EEN REDACTEUR.

W redacteur is er trots op "De Kor" te mogen redigeren. Hij vindt het
 achter stom vervelend om wanneer de Kor van "de pers" komt een heel blad
 vol met eigen gezwam te mogen lezen. Liever las hij ook eens iets wat
 uit andere breinen stamt. Waar blijven zijn klanten? Copy! Copy! Copy!

Den eigenaardig verschijnsel bij de Paardenanemoon (*Actinia equina*)

Ons lid de heer W.L. Hassewer uit België schrijft ons het volgende:

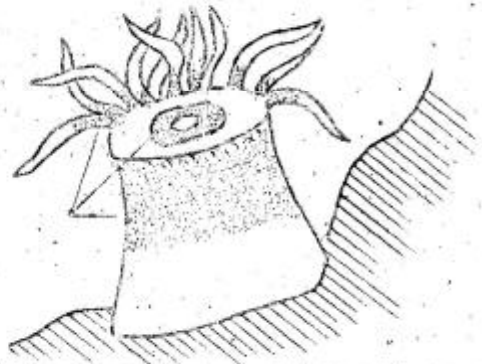
Ik bezit twee grote aquaria: één van 80- en één van 150 liter, gevuld met
 kunstmatig zeewater. De ene bak is bevolkt met uitsluitend anemonen van
 onze kust, de andere met verschillende Noordzeedieren. De bakken staan er
 prima bij en de dieren vertonen geen enkel teken van ongemak. (Dat is
 Vlaams zulle Red.) Bij een Paardenanemoon (*Actinia equina*)-groene varie-
 teit doet zich sedert enkele maanden een zonderlinge kleurafwijking voor.

Het dier zit vast op een stuk natuursteen uit onze streek. De bovenste helft van het lichaam tot aan de-voor de Paardenanemonen kenmerkende krans van blauwe knobbeltjes is van groen tot een mooie blauw-violet-te kleur geworden. Eveneens vertoont een ring rond de mondopening de zelfde kleur, terwijl ook de basis van enkele tentakels blauw-paars kleuren. Verder blijft alles bij het normale dus gewoon groen.

De heer Hassewer heeft hier zo nauwkeurig mogelijk zijn waarneming neergelegd, maar vraagt zich natuurlijk ook direct af wat wel de oorzaak van dit verschijnsel moge zijn. Hij oppert zelf reeds enige oorzaken, maar zou toch niet met zekerheid kunnen zeggen wat de oorzaak nu precies is.

Is het een chemische uitwerking van het kunstmatige zeewater? Ontstaat de kleurafwijking door de voeding (Tubifex, wormen, stukjes vis, mossel enz?)

Of ontstaat hier een aberratie naar een nieuwe kleurvarieteit? Wat moeten we hier nu voor een antwoord op geven? Ik denk dat de oplossing niet zo eenvoudig zal zijn. Voorzover ik heb kunnen nagaan heeft men nog nooit eerder van een dergelijk verschijnsel gehoord. Dat hier sprake van een nieuwe kleurvarieteit zou zijn, komt mij erg onwaarschijnlijk voor, te meer daar het dier al volwassen is en de afwijking nu plotseling op gaat treden. Of het voedsel oorzaak is? Zelf voer ik mijn Paardenanemonen met de zelfde voedsels en constateerde nooit enige kleurverandering, of het moest zijn het in felheid teruglopen van de kleur, zoals we dit meestal bij anemonen, die lang in een aquarium vertoeven, kunnen waarnemen. Hier zitten we nu met een vraagstuk. Interessant genoeg om er een oplossing voor te vinden. Wie weet hier iets meer van? Hebben andere liefhebbers ook wel eens iets dergelijks geconstateerd? Opmerkingen en oplossingen worden gaarne bij de redactie ingewacht.

Naschrift van de redactie. De heer Hassewer wist van de inhoud van dit Kor-nummer natuurlijk niets af en heeft toch reeds gevolg gegeven aan de wens om waarnemingen aan de publieke opinie voor te leggen. Wie volgt zijn voorbeeld? Zulke korte mededelingen zijn veel waard niet alleen voor het uitbreiden van onze kennis op zee-aquatick terrein, maar ook om de inhoud van de Kor levendig te houden.

BOEKBESPREKING

Wegens plaatsruimtegebrek laten wij de bekende kop "Carcinus in zijn boekenhoek dit keer vervallen.

ONZE AMPHIBIEËN EN REPTIELEN door J.G. Th. van NES.

Dit boekje, mager van formaat maar ook zeer mager van prijs (slechts F.O. 70) geeft voor de beginnende liefhebber van het terrarium een goed overzicht van alle Amphibieën en reptielen, die in ons land te vinden zijn. In het kort wordt van ieder dier iets verteld omtrent zijn uiterlijk en leefwijze. Het is een handig boekje om op je excursies bij je te steken, zodat je de vondsten ter plaatse kunt determineren. Moge dit boekje voor velen een opwekking zijn, deze diergroepen buiten in het veld op te snorren en hun gedragingen met eigen ogen waar te nemen. Uitgave "De Torqenlaan" Assen.

DIEREN IN ONZE LANDSCHAPPEN door KEES HANA

"Zwervend door onze nationale diertuin" zouden we dit boek van Kees Hana, waarvan de 2e herziene druk voor ons ligt, ook kunnen noemen. Maar dan een tralie-loze en hokken-loze diertuin, waarin een grote verscheidenheid van dieren leeft; ieder op een bepaald plekje, dat aan de eisen voldoet, welke het dier er aan stelt. Hana laat vooral duidelijk uitkomen dat het zo maar niet toevallig is dat een bepaald dier op een plaats (terrein, landschap) voorkomt terwijl een ander dier daar niet te vinden is. Hana voert ons op gezellige tochten door het hele land, toont ons de typische landschapsvormen met hun even typische dierenwereld. In dit boek komt mijns inziens ook zo goed tot zijn recht hoe rijk ons land wel aan verschillende landschapstypen is: duinen, stranden, slikken, heidevelden, vennen en plassen, ja zelfs een bescheiden "berglandschap" in het diepe zuiden van Limburg. In dit met fijne tekeningen en goede foto's versierde boek zwerven we door al die landschappen en wijst de schrijver ons op dieren die direct in het oog vallen, maar ook op die waarbij oog en oor terdege moeten speuren. Juist de bijzonderheden, die Hana ons van al die dieren weet te vertellen, maken dit boek tot een fijn bezit. Wie dit boek heeft gelezen zal op zijn toekomstige wandeltochten zeker zijn ogen en oren nog wijder openzetten om van het vele te genieten, dat onze nationale diertuin te bieden heeft. De prijs bedraagt in linnenband F.7.90. Uitgeverij J.M.Meulenhoff Amsterdam.

VLOOIEN EN LUIZEN door F.G.A.M. Smit.

Dit boekje met een titel, die menigeen niet eens hardop in gezelschap durft uit te spreken, maakt deel uit van de serie "Wat leeft en groeit," waarvan wij reeds eerder enige deeltjes bespraken. Zij wordt uitgegeven door uitgeverij Het Spectrum te Utrecht. Vlooiën en luizen zijn nu niet bepaald dieren, die een grote aantrekkingskracht op je uitoefenen. Het zijn ook insecten, maar liever wijden wij onze aandacht aan mooie vlinders of kevers, statenvormende mieren enz. Onze kennis-laten we maar eerlijk zijn-van deze dieren strekt zich meestal niet verder uit dan een onaangename ontmoeting met hen. Was het zover dan ging men ter vangst om het "on-dier" zo snel mogelijk naar de eeuwige vlooiën- of luizenjachtvelden te laten verhuizen. Of nam U misschien nog wel eens de moeite met een loupje het beestje-dat nu toch weerloos was-eens van naderbij te gaan bekijken. Dan bent U zeker tot de ontdekking gekomen dat het toch wel "erg mooi in elkaar zat". In dit boekje-stap U nu maar even over die jeukveroorzakende titel heen-weet de schrijver U niet alleen veel wetenswaardigheden over vlooiën en luizen te vertellen, maar U zelfs ook nog te boeien. U zult versteeld staan over de soortenrijkdom van al deze gasten, die op evenzovele gastheren en gastvrouwen parasiteren. Het zal U zeker interesseren te lezen op welke wijze deze springers en kruipers zoveel leed en ellende te weeg kunnen brengen in de vorm van vreselijke epidemien als pest en typhus. Voor vrijgezellen is het boekje eveneens van veel waarde, want zij kunnen er in lezen dat, wanneer een jonge vrouw in Noord Siberie luizen naar hen toegooit, zij hiermede uiting geeft aan haar liefde! Waar luizen al niet goed voor zijn. Prijs: Ingen. F.2.90. In linnen F.3.90 en in half leer F.5.90

Bestel Uw boeken bij onze adverteerders. U steunt er B.M.mee!!!